

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця

**АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ.
ОБРАЗ ЖІНКИ: «ЖІНОЧЕ»,
«ФЕМІНІСТСЬКЕ», «ФЕМІННЕ»**

**Матеріали
другої Міжнародної наукової конференції**

(7-8 квітня 2022 року)

Харків – 2022

УДК 80
А 79

Організатори конференції – кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Голова оргкомітету конференції – д. пед. н., проф., чл.-кор. НАПН України, ректор **Бойчук Юрій Дмитрович** (Україна)

Заступник голови – д. філос. н., проф., проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності **Бережна Світлана Вікторівна** (Україна)

Науковий керівник конференц-проєкту – д. філол. н., проф., завідувачка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця **Криворучко Світлана Костянтинівна** (Україна)

Члени оргкомітету:

К.Ю. Голобородько – декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, доктор філологічних наук, професор (Україна);

І.І. Костікова – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії і практики англійської мови (Україна);

О.В. Радчук – докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

О.О. Скоробогатова – докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

І.І. Степанченко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

О.І. Артюх – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

А.Г. Козлова – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

І.В. Разуменко – кандидатка філологічних наук, професорка, професорка кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов імені професора Михайла Гетманця (Україна);

Т.І. Тищенко – кандидатка філологічних наук, професорка, професорка кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова (Україна);

Н.В. Тучина – кандидатка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри англійської філології (Україна);

П. Рогальський – доктор філософії, докторант Університету Марії Кюрі-Склодовської Люблін (Польща);

М.Й. Рохас-Багамон – доктор філософії Університету Сурколомбіана (Колумбія);

Клодожіл Фабіано Рібейро душ Сантуш – кандидат технічних наук, професор математичної освіти, дослідник культурологічних аспектів математики (етноматематики) та ІКТ у математичній освіті на кафедрі математики MID-WEST STATE UNIVERSITY – UNICENTRO (Бразилія);

Гонсалвес Даві Сільва – доктор філософії з перекладознавства, професор кафедри мов та літератури UNICENTRO (Державний університет Середнього Заходу), (Бразилія);

Секретарі: О.О. Атанова, Л.О. Корнієнко, В.В. Четверик

Аргументи сучасної філології. Образ жінки: «жіноче», «феміністське», «фемінне».

Матеріали Міжнародної наукової конференції (7-8 квітня 2022 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 331 с.

Рекомендовано до друку редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 16.03.2022).

Матеріали конференції висвітлюють осмислення «образу Жінки» з точки зору ментальності спільноти в художніх творах, публіцистиці, на телебаченні, в Інтернеті та у реальному спілкуванні. Літературознавча та лінгвістична інтерпретації встановлюють

співвідношення «соціалізації» та «умовності» в жіночих образах, що репрезентує архетипи та стереотипи. Це розкриває процеси ідеології та ментальності як патріархальної (біархальної) феміністичної у мові, педагогіці, та літературі. У межах конференції проведено **круглий стіл «Війна 2022: “тут” і “зараз”**», який присвячено жахливим історичним реаліям, що переживають українці / харків'яни, та відстороненим «поглядам» іноземців здалека.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Архангельська А. М. НОВІТНЯ ФЕМІНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ЛЕКСИконУ: ЛІНГВООКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР	55
Белімова Т. В. НОВИЙ ЖІНОЧИЙ ДОСВІД: ОБРАЗ ПОДВІЙНОЇ АГЕНТКИ В РОМАНІ К. АТКІНСОН «РОЗШИФРОВКА»	60
Бойко Н. І., Коткова Л. І. «ТО БУЛА КРАСА, ЩО ВИХОВУЄТЬСЯ ТІЛЬКИ НА УКРАЇНІ»: ВИННИЧЕНКОВЕ БАЧЕННЯ ЖІНОЧОЇ КРАСИ	64
Bozhko Yu. O. EFFECTIVENESS OF DEBATES IN TEACHING ENGLISH	69
Бокшань Г. І. ЗБІРКА «ЛИСТИ З ПАРИЖА. ЛИСТИ З КИТАЮ» СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ У ФЕМІНІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ КООРДИНАТ	74
Брус М. П. «АКТИВІЗАЦІЯ СУФІКСА -ИН(Я) В СУЧАСНОМУ ФЕМІНІТИВНОМУ СЛОВОТВОРЕННІ»	79
Vakulenko M. O. ON THE GRAMMATICAL RESTRICTIONS OF THE USE OF FEMINATIVES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE	84
Viediarnikova T. V. THE PROBLEM OF GENDER IDENTITY IN THE ENGLISH LANGUAGE...89	
Голобородько Ю. К. КОНЦЕПТ ЖІНОЧНОСТІ У ТВОРЧОСТІ А. АВЕРЧЕНКА ПЕРІОДУ ЕМІГРАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ «КАНИТЕЛЬ» ТА «ЗВИЧАЙНА ЖІНКА»)	95
Гончарова Ж. Н. ФЕМИНИТИВЫ, НАЗЫВАЮЩИЕ ЛИЦ ПО ВОЗРАСТУ, В ПОЭЗИИ МАРЛЕНА РАХЛИНОЙ.....	100
Гончарова О. А. НАРОДЖЕННЯ «ФЕМІННОГО РЕАЛІЗМУ»: «ПАЛОМНИЦТВО» Д. РІЧАРДСОН	105
Гулич О. О. ТВОРЧЕСТВО Л. Я. ГУРЕВИЧ В КОНТЕКСТЕ ФЕМИНИСТСКОГО ДВИЖЕНИЯ	109
Девдюк І. В. КОНФЛІКТ ЧУТТЄВОГО І РАЦІОНАЛЬНОГО В РОМАНІ ДЕВІДА ЛОУРЕНСА «ЗАКОХАНІ ЖІНКИ».....	114
Жужгіна-Аллахвердян Т. М. ДРАМА ЖЕНЩИНЫ В ИСТОРИКО-ЛИТЕРАТУРНОЙ РЕТРОСПЕКТИВЕ И ДИСКУРСЕ ФЕМИНИЗАЦИИ КУЛЬТУРЫ.....	119
Zambrzycka M. “HARDA”. POSTAĆ KRÓLOWEJ ŚWIĘTOSŁAWY W POWIEŚCIACH ELŻBIETY CHEREZIŃSKIEJ.....	124

зосередженням на пізнанні світу через самопізнання, він посів вагоме місце у феміністичній літературі епохи.

References

- Bowler, Rebecca (2016). *Literary Impressionism: Vision and Memory in Dorothy Richardson, Ford Madox Ford, H.D. and May Sinclair*. London: Bloomsbury Academic.
- Bowler, Rebecca & Drewery, Claire (2020). One hundred years of the stream of consciousness: Editors' introduction. *Literature Compass: Special Issue*. <https://doi.org/10.1111/lic3.12570>
- Guy, Adam (2020). Who cares about the stream of consciousness? On Dorothy Richardson's *Pilgrimage*. *Literature Compass: Special Issue*. <https://doi.org/10.1111/lic3.12573>
- Hanscombe, Gill (1979). Introduction to *Pilgrimage: Vol. 1*, pp. 1–7. London: Virago Press.
- McCracken, Scott (2020). Experience not consciousness, backwaters not streams: Dorothy Richardson's "investigation of reality". *Literature Compass: Special Issue*. <https://doi.org/10.1111/lic3.12565>.
- Richardson, Dorothy [1938] (1979). Foreword to *Pilgrimage: Vol. 1*, pp. 9–12. London: Virago Press.
- Richardson, Dorothy (2020). *The Oxford Edition of the Works of Dorothy Richardson, Vol. IV: Pilgrimage 1 & 2: Pointed Roofs and Backwater*, ed. Scott McCracken. Oxford University Press.
- Sinclair, May (1918). The Novels of Dorothy Richardson. *The Egoist*, 5(4), pp. 57–59.

ТВОРЧЕСТВО Л. Я. ГУРЕВИЧ В КОНТЕКСТЕ ФЕМИНИСТСКОГО ДВИЖЕНИЯ

Гулич Е. А. (Харьков, Украина)

<https://orcid.org/0000-0002-3846-1916>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6449816>

Abstract

Creative activity of L. Ya. Gurevich was a prominent and important phenomenon in the literature of the turn of the era. Reference literature speaks of her as an enthusiastic editor of one of the most popular magazines of the late 19th century. "Severnyj Vestnik" and a desperate publisher of the most sensational works of Russian symbolism. She was the author of bright historical-

literary, literary-critical articles, and fiction. Moving away from her literary activity, L.Ya. Gurevich became one of the most famous theater critics. However, there was a certain period in her work that was closely associated with the feminist movement.

The role of women in society worried L.Ya. Gurevich from early youth. The position of the writer is determined through the prism of the female images she created, many of which are autobiographical.

After publishing several political brochures, L. Ya. Gurevich gained great fame among public and political figures. Fighting for the equality of women, L.Ya. Gurevich wrote about the high intellectual level of the representatives of the feminist movement and did not allow "to reduce it to outrageous tricks like smoking short-haired women in public".

Keywords: feminist movement, women in society, female images, equality of women, Russian literature.

Творческая деятельность Л.Я. Гуревич была заметным и важным явлением литературы рубежа эпох. В справочной литературе о ней говорят как об энтузиасте-редакторе одного из самых популярных журналов конца XIX в. «Северный вестник» и отчаянном публикаторе наиболее сенсационных произведений русского символизма. Она была автором ярких историко-литературных, литературно-критических статей, беллетристики. Отойдя от литературной деятельности, Л.Я. Гуревич стала одним из известнейших театральных критиков. Однако в ее творчестве был определенный период, который был тесно связан с феминистическим движением.

Роль женщины в обществе волновала Л.Я. Гуревич с ранней юности. Позиция самой писательницы определяется сквозь призму созданных ею женских образов, многие из которых являются автобиографичными. Сама Л.Я. Гуревич была свидетелем общественных перемен конца XIX в., которые привели к эмансипации женщин, радикально изменили не только их мировоззрение, но и образ жизни. Поэтому вполне естественно, что во всех литературных произведениях Л.Я. Гуревич красной нитью проходит тема самоопределения женщины.

Литературные критики конца XIX в. отмечали, что именно в этот период характерной чертой «женской» литературы стало активное выражение своего «я» и превращение его в предмет литературного исследования. Проявлялось это в отказе женщин-авторов от мужских псевдонимов, в повествовании от первого лица с акцентом на внутренний мир героини. Именно такие особенности можно выявить в произведениях Л.Я. Гуревич этого периода. Один из первых рассказов «Шурочка» (1893) был опубликован под псевдонимом «Л. Горев», а рассказ «Странная история» (1894) был подписан «Н. Н.». Все последующие произведения Л.Я. Гуревич публиковала под своим именем. По этому поводу ее современница Л. Маргольм писала, что «поначалу литературное творчество женщин было обезличенным творчеством, то есть подражанием мужским образцам по форме и содержанию. Теперь наступил новый период в женском творчестве: писательницы начинают отображать сущность женской природы» (Margol'm, 1895, p. 14). В этих словах выражен и основной мотив творчества Л.Я. Гуревич: восемь из десяти рассказов, вошедших в сборник «Седок» (1904 г.), посвящены женским историям.

Героини Л.Я. Гуревич страдают от внутренней раздвоенности (мотив «перепутья» (Trofimova, 1988), в них словно существует нечто, что не дает им возможности полностью реализовать себя, это Шурочка («Шурочка»), Елена Сергеевна («В снега»), Нина («Плоскогорье»). С одной стороны, любящие, тонкие натуры, но с другой стороны, героини, которые пытаются изменить свою жизнь, выскочить из «накатанной колеи» прописанной на то время женской судьбы. В каждом из этих образов прослеживается автобиографическая нить, улавливается позиция самой Гуревич: Шурочка из одноименного литературного эскиза передает внутреннюю борьбу самой писательницы, выражает ее стремление добиться в жизни большего, быть полезной; об этом же размышления Нины Загряжской, главной героини романа «Плоскогорье». Образованная, уравновешенная Нина не может смириться с окружающей ее рутиной, внутренний монолог говорит о её бунте: «Боже мой! Эти драмы из-за яблочного варенья! Каждый день! И каждый день что-нибудь

такое, и каждый день я говорю себе, что это невозможно, что нужно устроить свою жизнь по-новому, а когда спрошу себя как – то не знаю. Нужно решиться на что-нибудь, – повторяла про себя Нина» (Gurevich, 1896, p. 194). Автор сравнивает Нину с ночной бабочкой, которая билась в стекло окна. «Скорей бы бросить все это, уехать подальше... Уехать в Петербург, где все движется, волнуется, и там заставить оценить себя» (Gurevich, 1896, p. 220). Но и в Петербурге жизнь героини не изменилась. И здесь автор развивает мысль о том, что не среду обитания нужно менять, а преобразовывать и развивать свой внутренний мир. Человек сам кузнец своего счастья, нужно только поставить цель и уверенно идти к ней. Именно такую жизненную позицию занимала Л.Я. Гуревич.

Современники поражались решительности и смелости Л.Я. Гуревич, которая в такое сложное «переходное» время взвалила на себя все заботы по изданию «идущего ко дну» скандального издания «Северный вестник» и в тандеме с А.Л. Волынским вывела его совершенно на другой уровень, превратив его, по словам Б. Глинского, в «колыбель символизма» (Glinskii, 1896, p. 620). Действительно, одной из важнейших задач «Северного вестника» Л. Я. Гуревич считала продвижение представителей новых на то время литературных течений. Огромной заслугой Л.Я. Гуревич, которая лично занималась подбором материала для журнала, можно считать появление на его страницах произведений начинающих тогда авторов: Д.С. Мережковского, К.Д. Бальмонта, З.Н. Гиппиус, Ф.К. Сологуба и многих других (Mel'nik, 2020).

Но ни широта охвата тем, поднимаемых на страницах журнала, ни привлечение к сотрудничеству талантливых русских и зарубежных писателей, поэтов и критиков не помогли спасти «Северный вестник», который прекратил свое существование в 1899 г. Все финансовые долги Л.Я. Гуревич взвалила на себя. Из архивных документов известно, что после прекращения печати журнала на заседаниях журфиксов современники воспринимали ее как неудачницу, но ничто не могло сломить эту сильную женщину. Именно в этот период творчество Л.Я. Гуревич обретает политическую остроту. В 1906 г. в

журнале «Былое» она опубликовала статью «Народное движение в Петербурге 9-го января 1905 года» (Gurevich, 1906a). По свидетельствам современников, этой статье предшествовала огромная работа: автор изучила около 300 документальных свидетельств участников событий 9 января в Петербурге и опросила несколько десятков свидетелей. Один из руководителей журнала В.Я. Богучарский писал Л.Я. Гуревич о том, что получил много хороших отзывов о статье, и советовал писательнице издать ее отдельной брошюрой, прогнозируя большой успех. Следуя его советам, Л.Я. Гуревич в том же году в издательстве О.Н. Поповой выпустила в свет книгу «9-е января. По данным “Анкетной комиссии”», статью «Интеллигенция и рабочие», брошюры «Почему нужно дать женщинам все права и свободу?» (Gurevich, 1906b). Благодаря этим публикациям Л.Я. Гуревич обрела большую известность среди общественных и политических деятелей.

Феминистическое движение в начале XX века объединяло женщин с разными взглядами, целью его было добиться предоставления женщинам равных с мужчинами прав: избирательного права, права на образование, профессиональную деятельность и т.п. Женское движение было неоднородным, противоречивость взглядов феминисток этого периода было зеркальным отражением раскола, царившего в обществе.

Л.Я. Гуревич, борясь за равноправие женщин, писала о высоком интеллектуальном уровне представительниц феминистского движения и не позволяла «свести его к эпатажным проделкам вроде курения на людях стриженных женщин» (Minaeva, 2012).

С середины 1900-х годов Л.Я. Гуревич отошла от политических тем и занималась преимущественно театральной критикой.

References

- Glinskii, B. B. (1896). Bolezn' ili reklama? [Disease or Advertising?]. *Istoricheskii vestnik*, 2, 618–655 [in Russian].
- Gurevich, L. YA. (1906a). Narodnoe dvizhenie v Peterburge 9-go yanvary 1905 goda [Popular Movement in St. Petersburg on January 9, 1905.]. *Byloe*, I, 209–229 [in Russian].

- Gurevich, L. YA. (1906b). *Pochemu nuzhno dat' zhenshchinam vse prava i svobodu?* [Why Should Women Be Given All Rights and Freedom?]. SPb: Izd-vo «Vernogo Puti» [in Russian].
- Gurevich, L. YA. (1893). Shurochka [Shurochka]. *Severnyi vestnik*, II, 145–174 [in Russian].
- Gurevich, L. YA. (1896). Ploskogor'e [Highland]. *Severnyi vestnik*, IX, 186–232 [in Russian].
- Margol'm, L. (1895). *Kniga o zhenshchine* [A Book about a Woman]. Kiev; Khar'kov: Yuzhnorusskoe knigoizd. F.A. Iogansona [in Russian].
- Mel'nik, N. D. (2021). Zhurnal «Severnyi Vestnik» (1885–1899) kak predtecha izdaniy russkogo simvolizma i modernizma [The Journal “The Northern Herald” (1885–1899) as a Forerunner of Publications of Russian Symbolism and Modernism]. *Vestnik VGU. Seriya: Filologiya. Zhurnalistika*, 1, 110–114 [in Russian].
- Minaeva, O. D. (2012). Zhurnal «Soyuz zhenshchin» v bor'be za zhenskoe ravnopravie v Rossii (1907–1908) [The Journal “Union of Women” in the Struggle for Women's Equality in Russia (1907-1908)]. *Vestnik Moskovskogo universiteta. Seriya 10. Zhurnalistika*, 5, 86–96 [in Russian].
- Trofimova, E. I. (1988). *Proza russkikh pisatel'nits kontsa XIX – nachala XX vekov* [Prose of Russian Women Writers of the Late 19th – Early 20th Centuries]. M. [in Russian].

**КОНФЛІКТ ЧУТТЄВОГО
І РАЦІОНАЛЬНОГО В РОМАНІ
ДЕВІДА ЛОУРЕНСА «ЗАКОХАНІ ЖІНКИ»**

Девдюк І. В. (Івано-Франківськ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-3435-4694>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6449834>

Abstract

The paper highlights the peculiarities of artistic implementation of the conflict between the sensual and rational in D. H. Lawrence's novel “Women in Love”. The attention is paid to the characters of Rupert Birkin and Gerald Crich, who are the spokesmen of opposite concepts. If the former is an apologist of spontaneous sensuality in the process of cognition of the world, the latter adheres to a rationalist approach to life, subject to the norms of social mechanism. As for Birkin, he embodies Lawrence's ideal of a new man, free in his desires and able to resist the